

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ได้รับประโยชน์จากป่าไม้มากมาย นับตั้งแต่ในอดีตที่มนุษย์ได้เริ่มพึ่งพาตนเอง มนุษย์เรียนรู้ที่จะใช้ประโยชน์จากป่าไม้เนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ทางระบบนิเวศที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจและใช้ในการดำรงชีวิตเป็นแหล่งอาหาร รายได้ของชุมชนในชนบทโดยเฉพาะคนยากจน ในขณะเดียวกันป่ายังเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ ป้องกันดิน ป้องกันแหล่งน้ำและทรัพยากรทางน้ำ ป้องกันลมและ อื่นๆ ประชาชนประมาณร้อยละ 80 อาศัยป่าไม้ในการใช้ประโยชน์ เช่น ใช้ไม้ทำฟืน ยารักษาโรค และอาหาร ในปี พ.ศ. 2503 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ป่าไม้ร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั่วประเทศ (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2020, หน้า 2) เนื่องจากประเทศชาติมีความจำเป็นในการพัฒนา ในปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลได้มีนโยบายในการใช้ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการพัฒนาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนของประเทศชาติ ภายใต้นโยบายการคุ้มครองเศรษฐกิจ สังคมของรัฐบาล ได้มีการแต่งตั้งให้ รัฐวิสาหกิจป่าไม้ขึ้น 9 แห่ง และมอบพื้นที่ป่าไม้ให้แต่ละแห่งไม่ต่ำกว่า 1,250,000 – 1,875,000 ไร่ เพื่อคุ้มครองการตัดไม้ การปลูกป่า การป้องกันและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากป่าไม้แต่การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจเหล่านั้นไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นอกจากนี้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศยังถูกทำลายปีละไม่ต่ำกว่า 1,875,000 ไร่ โดยมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของประชาชนในชนบทเพื่อการขยายพื้นที่การผลิตเกษตรกรรม การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อการค้า ไฟไหม้ป่าที่เกิดจากการเผาป่าเพื่อล่าสัตว์ การทำลายของโรคและแมลงเป็นสาเหตุก่อให้เกิดผลกระทบและทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างร้ายแรง (กระทรวงกลาโหมและป่าไม้, 2558 – 2563, หน้า 3)

ในสถานการณ์ที่ป่าไม้ได้ถูกทำลายอย่างรุนแรง จึงได้เกิดกองประชุมป่าไม้ทั่วประเทศ ครั้งที่ 1 ในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. 2532 โดยพรรคและรัฐบาลได้กำหนดนโยบาย 3 ด้าน คือ ปกป้องรักษา ป่าไม้ บูรณะและการฟื้นฟูชีววิทยาของป่าไม้ โดยการปรับปรุงระบบการคุ้มครองและปกป้องรักษาป่าไม้ที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้อย่างคุ้มค่า และต่อมาในปี พ.ศ. 2536 รัฐบาลได้ออกคำสั่งประกาศสร้างตั้งป่าสงวนแห่งชาติทั่วทั้งประเทศ จำนวน 18 แห่ง มีพื้นที่ทั้งหมด 17.5 ล้านไร่หรือเท่ากับร้อยละ 12 ของพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ (พรบ. ว่าด้วยการสร้างตั้งป่าสงวนแห่งชาติ เลขที่ 164/นย, 2536) ได้มีการประกาศเพิ่มเติมป่าสงวนแห่งชาติอีกจำนวน 6 แห่ง รวมทั้งหมด 24 แห่ง มีพื้นที่ 23.54 ล้านไร่ หรือเท่ากับร้อยละ 16 ของพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ ป่าสงวนแห่งชาติเหล่านี้ได้เป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการอนุรักษ์ แม้ความหลากหลายทางด้านชีวภาพพันธุ์ ทางธรรมชาติ ร่องรอยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น ป่าสงวนแห่งชาติน้ำสา แขวงหลวงน้ำทา เป็นพื้นที่อนุรักษ์ไว้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติ ป่าสงวนแห่งชาติน้ำปุย แขวงไชยะบูลี เป็นพื้นที่อนุรักษ์ประชากรช้างป่า ป่าสงวนแห่งชาติน้ำแอด ภูเขาลอย แขวงหัวพัน เป็นพื้นที่อนุรักษ์ประชากรเสือโคร่ง ป่าสงวนแห่งชาติน้ำกะดิง แขวงบอลิคำไซ เป็นพื้นที่อนุรักษ์ประชากรนกเงือก ป่าสงวนแห่งชาติเซเปียน แขวงจำปาสัก เป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้ ดินทาม และสัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติดงภูเขาเวียง แขวงสะหวันนะเขต เป็นพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ เช่น โอง ระมั่ง ป่าสงวนแห่งชาตินากาย น้ำหิน แขวงคำม่วน เป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่าต้นน้ำมีความหลากหลายทางชีวภาพทางภูเขาหลวง ดังนั้นป่าสงวนแห่งชาติล้วนมีคุณค่าที่โดดเด่นและควรอนุรักษ์เฉพาะพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่น (แผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแขวงคำม่วน, 2560, หน้า 45)

ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ตั้งอยู่เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ 88,500 เฮกตาร์ หรือเท่ากับ 553,125 ไร่ เป็นหนึ่งในจำนวน 3 เขตป่าสงวนแห่งชาติ ในแขวงคำม่วน ซึ่งมีเขตเชื่อมต่อกับป่าสงวนแห่งชาตินากาย น้ำหินที่มีพื้นที่ป่าดิบชื้น มีภูเขาหินปูนที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของแขวงคำม่วนที่มีภูเขาหินปูนที่กว้างใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ติดกับพองญาแกบทางภาคกลางของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและเป็นระบบนิเวศน์วิทยาทางภูเขาหินปูนที่เป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติที่สำคัญ ยังมีสัตว์ที่มีกระดูกสันหลังอาศัยอยู่หลายชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 55 ชนิด นก 184 ชนิด สัตว์สะเทือนน้ำสะเทือนบก 21 ชนิด และปลา 96 ชนิด ในนั้นมี 37 ชนิดเป็น สัตว์อนุรักษ์ (Rare species) และ 11 ชนิด

เป็นชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Endanger Species) ในป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ มีสัตว์
เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมที่คล้ายคลึงกับมนุษย์ (Primate) จำนวน 7 ชนิด 5 ชนิดเป็นชนิดพันธุ์ที่
ถูกภัยคุกคาม ค่างห้าสี ชะนีแก้มขาว และค่าง เป็นต้น (แผนกทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม, 2539, หน้า 22) นอกจากนี้ยังมีนกเงือกอีก 4 ชนิด และ สัตว์เฉพาะ
ถิ่นที่อาศัยอยู่ตามเขาหินปูนทางภาคกลางของอินโดจีนอีกเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันยังไม่
มีการศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับเส้นเขตแดนทางวัฒนธรรมของบรรดาชาวเผ่าที่ดำรงชีวิต
อยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อยังเป็นสถานที่สำคัญทางด้าน
ประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นที่เส้นทางลำเลียงอาวุธของโฮจิมินห์ และร่องรอยของหลุมระเบิดจาก
สงครามเวียดนามกระจายอยู่ตามพื้นที่อันก่อให้เกิดผลกระทบมาถึงปัจจุบัน และยังมี
ระเบิดที่ยังไม่ระเบิดตกค้างอยู่จำนวนมาก ได้กลายเป็นร่องรอยแห่งวีรชน ความฉลาดและ
ความอดทนของกระบวนการต่อสู้เพื่อปกป้องประเทศชาติของชาวอินโดจีนในสมัยสงคราม
อันเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมากกว่าป่าสงวนแห่งชาติแห่งอื่น ๆ ของสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะความโดดเด่นทางด้านลักษณะของภูมิประเทศซึ่งมี
ทิวทัศน์ทางธรรมชาติ ร่องรอยของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความหลากหลายทาง
ชีวภาพ ทำให้ป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อโดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาวได้นำเสนอต่อองค์การ UNESCO เพื่อเข้าเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ
(แผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559, หน้า 2)

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2558 ในหมวด 4 มาตรา 15 ว่าด้วยการดำเนินงานของป่าสงวน
ประกอบด้วย การสำรวจ การวางแผนและการนำใช้ป่าสงวน การรักษากฎหมาย และการ
ติดป้ายขอบเขต การลาดตระเวน การฟื้นฟูป่าสงวน การป้องกันไฟไหม้ทำลายป่า
การศึกษาค้นคว้า การโฆษณา เผยแพร่และการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ โดยการสนับสนุน
งบประมาณจากภาครัฐ ภาคเอกชน และการช่วยเหลือทุนจากต่างประเทศมาช่วยเหลือใน
ด้านการสำรวจสัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยองค์การสัตว์ป่าโลกและกรมป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2539
การวางแผนนำใช้ที่ดิน การสร้างป้ายเขตแดนและการสร้างความเข้มแข็งด้านการร่วมมือ
กับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในปี พ.ศ. 2549 ด้วยการสร้างวิธีการคุ้มครองป่าสงวน
แห่งชาติร่วมกับชุมชนและบรรดาผู้มีส่วนร่วมในปี พ.ศ. 2552 มีการสร้างแผนคุ้มครองร่วม
ป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อในปี พ.ศ. 2553 การประเมินการคุ้มครองที่ดี มีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการคุ้มครองร่วมแบบมีส่วนร่วมในชั้นบ้าน กลุ่มบ้าน และชั้นเมือง เมื่อปี พ.ศ.

2557 โดยมีกระบวนการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามและประเมินผล แต่ยังคงพบว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติยังไม่มีประสิทธิผล เนื่องจากการบริหารคุ้มครองแบบมีส่วนร่วมในระยะที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินการฝ่ายเดียว ขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจากทุกภาคส่วน และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง จึงทำให้ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมจึงทำให้ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ นับวันยิ่งเสื่อมโทรม (แผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559, หน้า 8) การมีส่วนร่วมของประชาชนและทุกภาคส่วน เป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือของประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการที่มีความเห็นสอดคล้องกันและเข้าร่วมตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ และร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการของประชาชนมีการดำเนินการผ่านกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552), มณฑล เอกกอดุลย์พันธ์ (2553, หน้า 67) และพระมหาประกาศิต สิริเมธี (ฐิติปิลทิกกร) (2556, หน้า 12), อับดุลเล็ต เจาะเตะ (2557) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วย ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และ ร่วมติดตามและประเมินผล

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหา ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จรวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ส่งผลสำเร็จต่อทุกภาคส่วนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว มีอะไรบ้าง
3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร
4. การนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวน
แห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวน
แห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อสร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวน
แห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
4. เพื่อนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหิโนนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ได้ทราบสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหิโนนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหิโนนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3. ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหิโนนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่จะเป็นประโยชน์ต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงกลาโหมและป่าไม้ และ ภาคเอกชนที่เข้ามาค้นคว้าวิจัยและยังเป็นการสนทนา เผยแพร่ให้ชุมชนบริเวณรอบป่าสงวนแห่งชาติ หิโนนามหน่อได้รับทราบ

4. ผลที่ได้สามารถนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหิโนนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้กับพนักงานในองค์กรกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงกลาโหมและป่าไม้ แผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนกกลาโหมและป่าไม้ แขวงคำม่วน เมืองบัวละพา เพื่อนำไปเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาป่าสงวนแห่งชาติหิโนนามหน่อของแขวงคำม่วน และแขวงอื่น ๆ ที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาด้านเนื้อหาของงานวิจัย ดังนี้

1.1 การอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การสำรวจป่าและ ลาดตะเวนป่า 2) การฟื้นฟูป่าและปลูกป่า 3) การป้องกันไฟไหม้ป่า 4) การวางแผนจัดสรรและนำใช้ป่าสงวน และ 5) การปักขอบเขตแดนและป้ายขอบเขต

1.2 สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ 2) ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ 4) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญงาน 5) ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

1.3 ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ 4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ

1.4 องค์ประกอบของกระบวนการมีส่วนร่วม มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ร่วมวางแผน 2) ร่วมดำเนินการ 3) ร่วมรับผลประโยชน์และ 4) ร่วมติดตามและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สำหรับพื้นที่การวิจัยเมืองบัวละพา ประกอบด้วย 4 กลุ่มบ้าน ได้แก่

1) บ้านทุ่งขาม	จำนวน 559 หลังคาเรือน
2) บ้านชะยู	จำนวน 375 หลังคาเรือน
3) บ้านหนองบึง	จำนวน 280 หลังคาเรือน
4) บ้านหนองม้า	จำนวน 483 หลังคาเรือน

รวมทั้งสิ้น 1,697 หลังคาเรือน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะได้กำหนดขอบเขตประชากร เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

2.1 คีศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ :
กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จำนวน 30 คน โดยการประชุม
เชิงปฏิบัติการ วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

2.1.1 ตัวแทนประชาชน จำนวน 20 คน จำแนกเป็น นายบ้านและ
รองนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน/ รองผู้ใหญ่บ้าน) อยู่ในตำแหน่ง พ.ศ. 2561-2562
(ที่มา : ห้องกรรกายในเมืองบัวละพา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว)

2.1.1.1 กลุ่มบ้านทุ่งขาม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

- 1) นายบ้าน/ รองนายบ้านทุ่งข้า
- 2) นายบ้าน/ รองนายบ้านวังมะเ็น
- 3) นายบ้าน/ รองนายบ้านหนองแสง
- 4) นายบ้าน/ รองนายบ้านหนองโน
- 5) นายบ้าน/ รองนายบ้านหนองบัว
- 6) นายบ้าน/ รองนายบ้านผานบ
- 7) นายบ้าน/ รองนายบ้านวังคิล

2.1.1.2 กลุ่มบ้านชะยุ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

- 1) นายบ้าน/ รองนายบ้านชะยุ
- 2) นายบ้าน/ รองนายบ้านสะอาก
- 3) นายบ้าน/ รองนายบ้านแสนพัน
- 4) นายบ้าน/ รองนายหายาวาย

2.1.1.3 กลุ่มบ้านหนองปิง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

- 1) นายบ้าน/ รองนายหนองปิง
- 2) นายบ้าน/ รองนายกวนชะโยม
- 3) นายบ้าน/ รองนายหย้าแวด

2.1.1.4 กลุ่มบ้านหนองม้า จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

- 1) นายบ้าน/ รองนายหนองม้า
- 2) นายบ้าน/ รองนายละโบาย
- 3) นายบ้าน/ รองนายทางแบ่ง
- 4) นายบ้าน/ รองนายน้ำจะหลา

5) นายบ้าน/ รองนายกะอี

6) นายบ้าน/ รองนายทับลาว

2.1.2 ตัวแทนภาครัฐ จำนวน 5 คน ได้แก่ รองหัวหน้าแผนก

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองหัวหน้าแผนกกิจกรรมและป่าไม้ หัวหน้าห้องการ
กิจกรรมและป่าไม้เมื่อบัวละพา หัวหน้าห้องการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
หัวหน้าป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

2.1.3 ตัวแทนภาคเอกชน จำนวน 5 คน ได้แก่

2.1.3.1 ผู้เชี่ยวชาญการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit : GIZ) จำนวน 2 คน

2.1.3.2 ผู้เชี่ยวชาญอนุรักษ์ชีวนาพาพรรณในป่าสงวนแห่งชาติและ
เขตเชื่อมต่อระหว่างป่าสงวน (Integrated Conservation of Biodiversity and Forest : ICBF)
จำนวน 2 คน

2.1.3.3 บริษัทที่ปรึกษาด้านการพัฒนากิจกรรมและป่าไม้ 1 คน

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวน
แห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 12 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก
จากผู้เชี่ยวชาญ วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

2.2.1 รองศาสตราจารย์ ดร. ลำพูน ไชวงสา รองคณบดี คณะ
วิทยาศาสตร์ป่าไม้ นครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.2 นายสังทอง สุท่ามะโกด รองหัวหน้ากรมคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้

2.2.3 ดร.จันทะวี วงคำแหง ผู้อำนวยการสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่า
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.4 ดร.สุวันเพ็ง พมมะสาน ผู้อำนวยการบริษัทที่ปรึกษาด้านการ
พัฒนากิจกรรมและป่าไม้ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.5 นายทองแอ๊ด ไพวัน หัวหน้ากองเลขา องค์การคุ้มครองและ
ป้องกัน รักษาแหล่งน้ำเหิน 2 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.6 นายบุญจัน ไชปันยา หัวหน้าแผนกกิจกรรมและ ป่าไม้ แขวงคำม่วน
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.7 นายสีไค คำสะหวัด หัวหน้าแผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.8 นายคำสอน อ้วนทะวี หัวหน้าห้องว่าการสำนักงานปกครอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.9 นายคันทะลังสี ไชยะลาด รองเจ้าเมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.10 นาย คำไฟ หลวงลาด หัวหน้าแขนงแขนงป่าไม้ แขวงจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.11 ดร.ไพวัน เพยไฟลัด ผู้เชี่ยวชาญอิสระสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าลาว สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.2.12 ดร.สุกะตะ วิจิต ผู้อำนวยการกองทุนปกป้องรักษาสิ่งแวดล้อม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 สร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวสะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 30 คน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

2.3.1 ตัวแทนประชาชน จำนวน 20 คน จำแนกเป็น นายบ้าน/ รองนายบ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน/ รองผู้ใหญ่บ้าน) ที่ดำรงตำแหน่ง ในปี พ.ศ. 2561-2562 (ที่มา : ห้องกรภายในเมืองบัวสะพา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว) ประกอบด้วย

2.3.1.1 กลุ่มบ้านทุ่งขาม จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

- 1) นายบ้าน/ รองนายบ้านทุ่งซำ
- 2) นายบ้าน/ รองนายบ้านวังมะเนี
- 3) นายบ้าน/ รองนายบ้านหนองแสง
- 4) นายบ้าน/ รองนายบ้านหนองโน
- 5) นายบ้าน/ รองนายบ้านหนองบัว
- 6) นายบ้าน/ รองนายบ้านผานบ
- 7) นายบ้าน/ รองนายบ้านวังคูล

2.3.1.2 กลุ่มบ้านชะยุ จำนวน 4 คน ประกอบด้วย

- 1) นายบ้าน/ รองนายบ้านชะยุ

2) นายบ้าน/ รองนายบ้านสะอาก

3) นายบ้าน/ รองนายบ้านแสนพัน

4) นายบ้าน/ รองนายหย้าวาย

2.3.1.3 กลุ่มบ้านหนองบึง จำนวน 3 คน ประกอบด้วย

1) นายบ้าน/ รองนายหนองบึง

2) นายบ้าน/ รองนายกวนชะโยม

3) นายบ้าน/ รองนายหย้าแหวด

2.3.1.4 กลุ่มบ้านหนองม้า จำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1) นายบ้าน/ รองนายหนองม้า

2) นายบ้าน/ รองนายละบาย

3) นายบ้าน/ รองนายทางแบ่ง

4) นายบ้าน/ รองนายน้ำจะหลา

5) นายบ้าน/ รองนายกะอี

6) นายบ้าน/ รองนายทับลาว

2.3.2 ตัวแทนภาครัฐ จำนวน 5 คน ได้แก่ รองหัวหน้าแผนก

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รองหัวหน้าแผนกกิจกรรมและป่าไม้ หัวหน้าห้องกร
กิจกรรมและป่าไม้เมื่อบัวละพา หัวหน้าห้องกรทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ
หัวหน้าป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ

2.3.3 ตัวแทนภาคเอกชน จำนวน 5 คน ได้แก่

2.3.3.1 ผู้เชี่ยวชาญการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit : GIZ) จำนวน 2 คน

2.3.3.2 ผู้เชี่ยวชาญอนุรักษ์ชีวนานาพรรณในป่าสงวนแห่งชาติและ

เขตเชื่อมต่อระหว่างป่าสงวน (Integrated Conservation of Biodiversity and Forest : ICBF)
จำนวน 2 คน

2.3.3.3 บริษัทที่ปรึกษาด้านการพัฒนากรกสิกรรมและป่าไม้ 1 คน

2.4 การนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการ

อนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา
แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 16 คน โดยการประชุมผู้
มีส่วนได้ส่วนเสีย ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่

2.4.1 ระดับผู้บริหาร จำนวน 4 คน ได้แก่

2.4.1.1 หัวหน้ากรมคุ้มครองทรัพยากรป่าไม้

2.4.1.2 หัวหน้ากสิกรรมและป่าไม้

2.4.1.3 หัวหน้าแผนกกระทวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.4.1.4 เจ้าเมืองบัวละพา

2.4.2 ระดับหัวหน้า/ นักวิชาการ จำนวน 4 คน ได้แก่ อาจารย์

มหาวิทยาลัยแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีรายนามดังนี้

2.4.2.1 ดร.สีทอง ทองมณีวง คณะวิทยาศาสตร์ป่าไม้ สาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.4.2.2 ดร.สมปอง ปรีชา คณะวิทยาศาสตร์ป่าไม้ สาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.4.2.3 รองศาสตราจารย์ ดร.แก่นจัน สิ้นสัมพัน คณบดีคณะ

วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.4.2.4 รองศาสตราจารย์ ดร.โพสี อินทปัญญา คณะวิทยาศาสตร์

ธรรมชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.4.3 ระดับผู้ปฏิบัติ จำนวน 8 คน ได้แก่

2.4.3.1 ผู้เชี่ยวชาญการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit : GIZ) จำนวน 2 คน

2.4.3.2 ผู้เชี่ยวชาญอนุรักษ์ชีวนาพรรณในป่าสงวนแห่งชาติและ

เขตเชื่อมต่อระหว่างป่าสงวน (Integrated Conservation of Biodiversity and Forest : ICBF)

จำนวน 2 คน

2.4.3.3 ภาคประชาชน จำนวน 4 คน ซึ่งเลือกหัวหน้ากลุ่มบ้านละ

1 คน ได้แก่ หัวหน้า กลุ่มบ้านທ່ງຂາມ หัวหน้ากลุ่มบ้านชะยุ หัวหน้ากลุ่มบ้านหนองบึง

หัวหน้ากลุ่มบ้านหนองม้า

3. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ ตั้งอยู่เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ 88,500 เฮกตาร์ หรือเท่ากับ 553,125 ไร่

มีประชาชนอาศัยอยู่ 19 บ้าน จำนวน 1,697 หลังคาเรือน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มบ้าน ได้แก่

บ้านທ່ງຂາມ บ้านชะยุ บ้านหนองบึง และบ้านหนองม้า

4. ขอบเขตด้านเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ระยะเวลาในการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2562

กรอบแนวคิดของการวิจัย

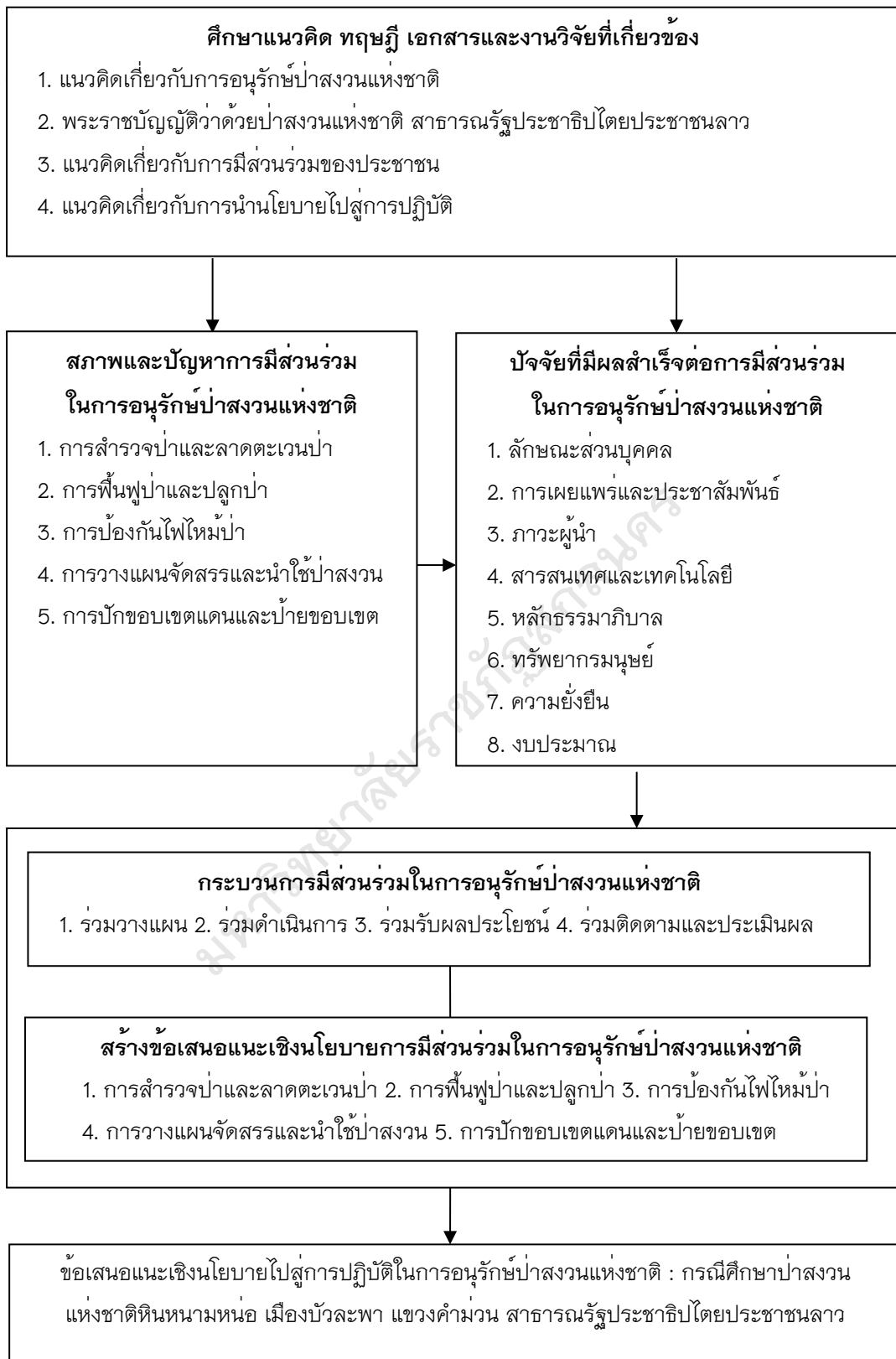
การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวชะพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ พระราชบัญญัติว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและศึกษาบริบทป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากพงษ์ศักดิ์ ประทุมมาส, (2545); ลาลินี กัยวิภัยโกศล, (2548); วิยุทธ์ จำรัสพันธ์และคณะ, (2550); ศุภกิจ สะท้อน, (2551); สมชาย โพธิ์ไตรรงค์, (2556); จักรพงษ์ พวงงามชื่น, (2556); มีชัย วงษ์อุบ, (2556); พันธน์พงษ์ คงเดชอดิศักดิ์, (2557); พระราชบัญญัติว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ สปป.ลาว, (2558) มี 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) การสำรวจป่าและลาดตะเวนป่า 2) การฟื้นฟูป่าและปลูกป่า 3) การป้องกันไฟไหม้ 4) การวางแผนจัดสรรและนำใช้ป่าสงวน และ 5) การปักขอบเขตแดนและป้ายขอบเขต

2. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากศักดิ์ดา วิเชียรศิลป์, (2544); กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช, (2546); ธวัชชัย สุขลอย, (2549); สุขี คำนวนณศิลป์, (2550); วิลาสินี กัยวิภัยโกศล, (2550); บุญลือ อ่องต้ว, (2552); นัฐวุฒิ วงศ์ประสิทธิ์, (2552); ปรียาพร โคตรมงคล, (2552); ธวัชชัย สุขลอย, (2554); สุขาวลี ชูเอน, (2555); ณัฐวรรธน์ สุนทรวิโรจน์, (2556); มีชัย วงษ์อุบ, (2556) มี 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ 2) ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ 4) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญงาน 5) ขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากไพสุดา ตรีเดซี, (2546); ลาลินี กัยวิทย์โกศล, (2548); ธีรัชชัย สุขลอย, (2549); รุ่งทิพย์ บำรุงสุข, (2555); ลีริพงษ์ ชูแสน, (2555); สุขาวลี ชูเอน, (2555); ธีรัฐวรรณ สุนทรวิโรทธิโชติ, (2556); สมชาย โพธิ์ไตระกุล, (2556); พนิกุล อุษสกุล, (2556); สำรวย สุดเฉลียว, (2557); เบญจวรรณ บุญรัตน์, (2558); Kenneth Ruddle and Dennis, (1978); Kanchanachitra (1979) มี 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ 4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ

4. องค์ประกอบของกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก โกวิท พวงงาม, (2545); จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (2545); สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, (2545); สำนักมาตรฐานการศึกษา, (2545); ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ, (2546); เตโช แสนภักดี, (2546); นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, (2546); ประพันธ์ สร้อยเพชร, (2547); อคิน รพีพัฒน์, (2547); ศิริชัย กาญจนวาสิ, (2547); สنج. ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, (2548); สุรพล จันทราปัตน์, (2550); รัตนา บุญมัธยะ, (2550); เทิดชาย ช่วยบำรุง, (2552); วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์, (2552); วรรณศิลป์ พิรพันธุ์, (2553); ฎริปัญญา เกิดศรี, (2553); มณฑล เอกอดุลย์พันธ์, (2553); จินตวีร์ เกษมสุข, (2554); พระมหาประกาศิต ลีริเมโธ, (2556); อับดุลคอเล็ด เจะแด, (2557); Agbayani, (1974); WHO; Cohen and Upoff, (1980); White, (1982) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ คัดเลือกองค์ประกอบของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีผลรวมความถี่ตั้งแต่ 11 ขึ้นไป หรือ ร้อยละ 50 ขึ้นไป มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นองค์ประกอบของกระบวนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ร่วมวางแผน 2) ร่วมดำเนินการ 3) ร่วมรับผลประโยชน์และ 4) ร่วมติดตามและประเมินผลซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นียมคัพทเจพาะ

การวิจัยเรื่องข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้กำหนดนียมคัพทเจพาะ ไว้ดังนี้

1. องค์ประกอบการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ หมายถึง การเก็บรักษาทรัพยากรเอาไว้ให้นานและมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและเป็นประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศโดยที่ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วย

1.1 การสำรวจป่าและลาดตระเวนป่า หมายถึง การคุ้มครองป่าสงวนเป็นการดำเนินการ สำรวจป่าสงวนแห่งชาติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพป่าไม้ ความปกคลุมป่าไม้ ชนิดพันธุ์ไม้ ปริมาณไม้ รวมทั้งมาตรการป้องกันป่าไม้ ไม้สีบพันธุ์ เครื่องป่าของดง ชีวะนานาพันธุ์ การนำใช้ที่ดิน แหล่งน้ำ สภาพเศรษฐกิจ-สังคม ร่องรอยประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ขอบเขต การติดป้าย การปักขอบเขต (หลักหมาย) การแบ่งเขตคุ้มครองในป่าสงวนแห่งชาติและที่อื่น ๆ ที่กำหนดไว้และการลาดตระเวนเป็นการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและการปกครองท้องถิ่น กลุ่มบ้านและบ้านจัดตั้งที่มงาน ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ โดยสร้างจุดติดตาม ตรวจสอบตามจุดที่ล่อแหลมและเส้นทางเข้า – ออกของป่าสงวนแห่งชาติและลาดตระเวนอยู่ภายในและบริเวณรอบป่าสงวนแห่งชาติ

1.2 การฟื้นฟูป่าและการปลูกป่า หมายถึง เป็นการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและการปกครองท้องถิ่น กลุ่มบ้าน เพื่อปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับการฟื้นฟูป่าและการปลูกป่าทดแทนเพื่อให้ทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติต่อไป

1.3 การป้องกันไฟไหม้ป่า หมายถึง เป็นการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและการปกครองท้องถิ่น กลุ่มบ้าน และบ้านในการป้องกันไฟไหม้ป่า โดยการสร้างหิมป์้อมยามไฟไหม้ป่า ตามจุดที่มีความสว่าง สร้าง และการจัดตั้งปฏิบัติ ตามแผนการ สกัดกั้น และการต้านไฟไหม้ลามป่า

1.4 การวางแผนจัดสรรและนำใช้ป่าสงวน หมายถึง การคุ้มครองป่าสงวนเป็นการศึกษา ค้นคว้าและวางแผนจัดสรรคุ้มครองและการนำใช้ทรัพยากรป่าไม้

โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจและการปฏิบัติงาน เพื่อเปรียบเทียบกับ การปกครองท้องถิ่นและภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยให้มีการเข้าร่วมของประชาชนที่ตั้ง ภูมิภาคในบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติ

1.5 การปักขอบเขตแดนและป้ายขอบเขต หมายถึง การปักหลักหมาย และติดป้ายขอบเขต เป็นการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและการ ปกครองท้องถิ่น กลุ่มบ้าน และบ้านเพื่อดำเนินการปักหลักหมายและการติดป้ายขอบเขต ป่าสงวนแห่งชาติตามจุดที่มีความล่อแหลมต่อการบุกรุกและบ่อนทำลายที่ชุมชนอาศัยใ้ที่อยู่

2. สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในการดำเนินการของป่าสงวนแห่งชาติที่มีปัญหาในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ ภาครัฐ ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์ บุคลากรที่มีความชำนาญ งานขาดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

3. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ หมายถึง การดำเนินการของป่าสงวนแห่งชาติที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย

3.1 ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ การศึกษาสถานภาพ ตำแหน่งงาน เงินเดือน อาชีพ และอายุงาน เป็นต้น

3.2 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการสื่อสารที่ องค์การหรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งได้กระทำการสร้างความเข้าใจ ทศนคติและ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์การกับประชาชน โดยมีการวางแผนและมีการกระทำอย่าง ต่อเนื่อง เป็นการส่งเสริมผลงานหรือบริการขององค์การ เพื่อให้เกิดการยอมรับ เสริมสร้าง ความเข้าใจอันดีระหว่างองค์การ สถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้องและความร่วมมือจาก ประชาชนอันจะส่งเสริมให้องค์การบรรลุเป้าหมาย

3.3 ภาวะผู้นำ หมายถึง ศิลปะวิธีที่ผู้นำได้ประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถ จนก่อให้เกิดอำนาจ อิทธิพล หรือเกิดการยอมรับจนสามารถจูงใจผู้อื่นหรือ ชักนำพาผู้อื่นให้ปฏิบัติภารกิจ การงานของกลุ่มหรือองค์การให้สำเร็จลุล่วงไปตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ผู้นำหรือองค์การตั้งไว้

3.4 สารสนเทศและเทคโนโลยี หมายถึง การจัดระบบสารสนเทศและ เทคโนโลยี คือ การนำข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ที่ได้มาแล้วนำไปสู่การประมวลผลหรือการ

วิเคราะห์ด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้ว เพื่อให้ได้ข้อมูลเป็นสารสนเทศสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจได้

3.5 หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปฏิรูปการบริหารการปกครอง ประเทศให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้และการกระตุ้นและการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกฝ่าย ทุกระดับ ร่วมกันพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองการปกครอง ประกอบด้วย คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้อันนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

3.6 ทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง เป็นกระบวนการทางการบริหารที่จะสรรหาและคัดเลือกบุคลากรมาปฏิบัติงาน โดยให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ

3.7 ความยั่งยืน หมายถึง เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดความสมดุลหรือมีปฏิสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกันในระหว่างมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม จิตใจ รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นองค์ประกอบที่จะร่วมกันหรือองค์รวมในการทำให้ชีวิตมนุษย์สามารถอยู่ดีมีสุขได้ ทั้งสำหรับคนในปัจจุบันและคนรุ่นอนาคต

3.8 งบประมาณ หมายถึง งบประมาณรายรับและรายจ่ายที่แสดงผลลัพธ์เป็นตัวเลขในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กร

4. กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกถึงความร่วมมือของประชาชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการที่มีความเห็นสอดคล้องกันเพื่อดำเนินการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายด้วยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหิโนหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

4.1 ร่วมวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ในการร่วมคิดร่วมวางแผน จัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชนร่วมประชุมเสนอแนะและให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาที่กำหนดกฎระเบียบต่าง ๆ ของการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ

4.2 ร่วมดำเนินการ หมายถึง ประชาชนกลุ่มบ้านบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติต้องร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ที่วางไว้ตามแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาของป่าสงวนแห่งชาติหิพนามหน่อ

4.3 ร่วมรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนในกลุ่มบ้านมีสิทธิใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ด้วยความตระหนักและห่วงแหน มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างยุติธรรมและทั่วถึง เพื่อสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของและกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมการดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน

4.4 ร่วมติดตามและประเมินผล หมายถึง เป็นการตรวจสอบและควบคุมให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งหากพบปัญหาหรืออุปสรรคก็สามารถแก้ไขได้ทันเวลา ทำให้ในขั้นตอนนี้อาจพบบทเรียนหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่เป็นแนวทางในการดำเนินงานของป่าสงวนแห่งชาติหิพนามหน่อต่อไปได้

5. การนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง การประชุมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับผู้บริหาร ระดับหัวหน้า/ นักวิชาการและระดับผู้ปฏิบัติร่วมกัน ระดมความคิดเห็น ยืนยันเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติหิพนามหน่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

6. ป่าสงวนแห่งชาติหิพนามหน่อ หมายถึง พื้นที่คุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติตั้งอยู่เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งขึ้นด้วยคำสั่ง 164/ นย.ของวันที่ 29 ตุลาคม ปี ค.ศ. 1993 มีเนื้อที่ 88,500 เฮกตาร์ หรือเท่ากับ 553,125 ไร่ มี 4 กลุ่มบ้านที่อยู่บริเวณป่าสงวนแห่งชาติหิพนามหน่อ ได้แก่ บ้านทุ่งขาม บ้านชะยุ บ้านหนองปิง และบ้านหนองม้า เพื่อเป้าประสงค์ในการป้องกันพื้นที่เขตป่าสงวนแห่งชาติและอนุรักษ์ธรรมชาติ รักษาพันธุ์สัตว์ พันธุ์พืช ระบบนิเวศป่าสงวนและสิ่งต่าง ๆ ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม การศึกษา และการค้นคว้าทดลองวิทยาศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว